

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut

1(13)

2017-12-04

511-4419-12

Naturreservatet

Granliden

Östhammar kommun

- Beslut
- Beskrivning av naturreservatet
- Länsstyrelsens bedömningar
- Redogörelse för ärendet
- Upplysningar
- Uppgifter om naturreservatet
- Bilagor

2017-12-04

511-4419-12

Bildande av naturreservatet Granliden i Östhammar kommun

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Naturreservatets namn ska vara Granliden.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Granliden är att bevara områdets kalkbarrskog och sumpskog med dess ekosystem och biologiska mångfald, särskilt den kalkgynnade svamp- och kärlväxtfloran.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter och strukturer,
- lägga igen diken som inte avvattnar mark utanför reservatet,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

2017-12-04

511-4419-12

Skälen för beslutet

Det prioriterade bevarandevärdet i naturreservatet utgörs av gammal kulturpräglad kalkbarrskog. Ett flerskiktat och luckigt trädskikt, ett örtrikt fältskikt, gamla barrträd och död ved är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till den prioriterade naturtypen och strukturerna, till exempel kalkgynnade kärlväxter och mykorrhizasvampar. Även friluftsliv i form av naturupplevelse i ett strövvänligt område nära bebyggelse är ett prioriterat bevarandevärde.

För att bevara och vårda kalkbarrskogens naturvärden är naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar och/eller skogsbete prioriterade åtgärder.

Det som kan påverka områdets värden negativt är bland annat skogsbruk, igenväxning och förtätning av skogen, gödslingspåverkan, störd hydrologi samt exploatering i form av bebyggelse, kraftledning, master, vägar m.m. För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka naturvärdena.

Objektet ingår i värdetrakten Valö som är utpekad i den regionala strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006). Värdetrakten har pekats ut för granskog och triviallövskog.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

---

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för:
  - underhåll av dike markerat på karta, bilaga 2, om det behövs för att undvika försumpning eller skada på mark utanför reservatet,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning med undantag för:

2017-12-04

511-4419-12

- uppförande av stängsel vid beteshävd,
- 3. dra fram ny mark- eller luftledning,
- 4. framföra motordrivet fordon med undantag för:
  - körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg, hjort eller vildsvin,
  - körning i samband med skogstransporter på servitutsvägar markerade på karta, bilaga 2,
- 5. anordna upplag,
- 6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
- 7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
- 8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
- 9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar med undantag för:
  - åtgärder för vilka Länsstyrelsen lämnat tillstånd enligt föreskrift A13 eller A14,
- 10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för:
  - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
  - saltsten i hagar som betas av tamdjur,
- 11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för:
  - tamboskap i samband med beteshävd,
- 12. upplåta plats för uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon,

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

- 13. inom sidoområde till ledningsanläggning, fälla för ledningen farliga träd eller utföra annan skogsbruksåtgärd som behövs av säkerhetsskäl,
- 14. avverka eller röja för underhåll av servitutsvägar markerade på karta, bilaga 2.

2017-12-04

511-4419-12

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatets gräns och uppsättning av informationsskyltar enligt karta, bilaga 3,
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats och markerade stigar enligt karta, bilaga 3,
3. naturvårdsinriktad avverkning och röjning samt fläckvis markstörning i hela reservatet,
4. igenläggning eller uppförande av dämmen i dike markerat på karta, bilaga 3, på ett sätt som inte försumpar eller skadar mark utanför reservatet,
5. stängsling och bete i hela reservatet,
6. undersökningar av växt-, djur- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet eller den som förvaltaren uppdrar åt.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. insamla mossor, lavar eller svampar med undantag för plockning av matsvamp och mindre kollekt för artbestämning,
3. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undantag för enstaka individer för artbestämning,
4. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande annat än på iordningställd parkeringsplats,

2017-12-04

511-4419-12

5. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande,
6. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Ovanstående föreskrifter under punkterna A och C ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- åtgärder vid drift, underhåll och reparation av ledningsanläggningar och öppna skogsgator tillhörande ledningsanläggning,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 5, för naturreservatets långsiktiga vård.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet ligger vid småorten Norrskedika, 5 km NV Östhammar. Marken i området är kalkrik och ett ytligt, rörligt markvatten ger goda förutsättningar för en kalkgynnad flora av kärlväxter och marksvampar. Barrträden dominerar trädskiktet och reservatet är en god representant för kalkbarrskogen med sina karaktäristiska arter.

Norra delen av reservatet utgörs av en kalkbarrskog som domineras av gran med tallöverståndare. Skogen är gles, luckig och flerskiktad. Det finns flera grova granar och tallar, men föryngringen av tall är mycket dålig eller obefintlig.

Områdets naturvärden är främst knutna till den rika marksvampfloran. Exempel på arter är raggtaggsvamp, koppartaggsvamp, violgubbe, duvspindling, flattoppad

2017-12-04

511-4419-12

klubbsvamp och Denises spindling. Fältskiktet är mycket örtrikt med arter som blåsippa, skogsknipprot, brudborste, tibast, vårärt, nästrot, ormbär och sårläka.

Död ved i form av lågor och torrakor förekommer endast sparsamt. Vindfällan och enstaka torrträd har tidigare tagits ut till ved och timmer.

Södra delen av reservatet utgörs av en grandominerad före detta sumpskog som avvattnas av ett stort dike som går genom området. Skogen är relativt tät och högstammig med ett ymnigt mosstäck i bottenskiktet.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR

Granliden utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde med kalkbarrskog och sumpskog som hyser en stor mångfald av växt- och djurarter som är knutna till dessa miljöer. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skulle skadas. Vidare behövs skötselinsatser för att naturvärdena ska bestå och stärkas. Länsstyrelsen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar genom att 19,2 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Beslutet bidrar också till att uppfylla miljömålet Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Länsstyrelsens inventeringar av området visade att Granliden är en kalkbarrskog med höga naturvärden. Flera rödlistade mykorrhizasvampar hittades i området. Därför påbörjade Länsstyrelsen år 2006 arbetet med att skydda området som naturreservat.

2017-12-04

511-4419-12

Större delen av området är utpekad som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen med motiveringen "kalkbarrskog med ymnigt mosstäck, hög och jämn luftfuktighet, rörligt markvatten och rik svampflora".

Under 2008 förvärvade staten berörda delar av fastigheterna Norrskedika 18:1, 2:43 och 5:2. Under de kommande åren fördes diskussioner med markägaren till det återstående skiftet på fastigheten Norrskedika 9:22. Avtal om intrångsersättning tecknades under 2015.

Samråd har enligt 26 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket, samt enligt 25 § samma förordning med Skogsstyrelsen och Östhammars kommun.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under september 2017 förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter, kommuner och organisationer.

Reservatsområdet har mätts in av Lantmäteriet i de delar som förvärvades av staten 2008. Resterande del av reservatet har mätts in av Skogsstyrelsen.

Remissyttranden

Remissyttranden utan erinran mot förslaget har inkommit från Skogsstyrelsen, Trafikverket, Skanova och Upplandsstiftelsen. SGU avstår från att yttra sig.

Upplands Botaniska förening anser att det föreligger ett motsatsförhållande mellan föreskrift A1 och B4 när det gäller rätt att underhålla /lägga igen diken. Även Lantmäteriet framför att det är oklart vad som gäller om diket.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen förtydligar undantaget från föreskrift A1 med tillägget "om det behövs för att undvika försumpning eller skada på mark utanför reservatet".

Lantmäteriet anser att traktnamn med fördel kan skrivas ut på kartorna eftersom Granliden inte är traktnamnet på de fastigheter som berörs av naturreservatet.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen anser att fastighetskartan är ett bra underlag och gör inget tillägg för traktnamn.

Östhammars kommun är positiva till skötselinriktningen med bete och syftet att göra reservatet tillgängligt för allmänheten. Kommunen påpekar att det är viktigt att det finns möjlighet till en gång- och cykelväg mellan Norrskedika och Östhammar och bedömer att det finns fortsatt gott om utrymme för en sådan utveckling. Kommunen föreslår att benämningen "byn" på Norrskedika byts ut mot "småort". Kommunen önskar informera om historiken kring Norrskedika gruvor och vill ha en diskussion med Länsstyrelsen om att eventuellt samordna uppsättning av skyltar vid naturreservatets parkering.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen ändrar benämningen "byn" till "småort".

Länsstyrelsen tar bort formuleringen "som berör naturreservatet" från föreskrift B1. Det

2017-12-04

511-4419-12

finns därmed möjlighet för kommunen att diskutera en samordning med förvaltaren angående uppsättning av informationsskyltar om historiken kring Norrskedika gruvor.

Vattenfall förutsätter att tillståndsplikten för avverkning inom sidoområde till ledningsgata, enligt föreskrift A13, ger Vattenfall rättighet att ta ned de träd som erfordras för att Vattenfall ska ha möjlighet att uppfylla de av myndigheterna ställda kraven på leveranssäkerhet av el.

Länsstyrelsens kommentar: Avverkningar i sidoområde kan påverka reservatets naturvärden negativt. Länsstyrelsen anser tillståndsplikten gör det möjligt att ställa krav på de nödvändiga åtgärderna så att hänsyn tas till reservatets naturvärden. Det kan till exempel handla om att förlägga åtgärden till en viss tid på året, att arbetet utförs av arborist eller att använda alternativa metoder som att skapa högstubbar eller kapa grenar. För att förtydliga begreppet sidoområde har Länsstyrelsen ändrat formuleringen av föreskrift A13 till följande: ”inom sidoområde *tillhörande ledningsanläggning*, fälla för *ledningen* farliga träd eller utföra annan skogsbruksåtgärd som behövs av säkerhetsskäl”.

Med hänsyn till en mindre ledning längs reservatets norra gräns inför Länsstyrelsen ett generellt undantag för drift, underhåll och reparation av ledningsanläggningar och öppna skogsgator tillhörande ledningsanläggning.

I övrigt har mindre ändringar av redaktionell karaktär gjorts i beslut och skötselplan.

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

Länsstyrelsen i Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

Naturreservatet ingår i ett större område utpekad som riksintresse med särskilda bestämmelser för fritidsbebyggelse och vissa anläggningar i området enligt MB 4 kap 4 §.

Reservatsområdet berörs inte av något riksintresseområde enligt 3 kap miljöbalken.

2017-12-04

511-4419-12

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Körning i terräng med motordrivet fordon enligt terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:592).
- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950).
- Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905)

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Granliden
NVR-id	2044956
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-167
Kommun	Östhammar
Distrikt	Börstil
Fastigheter	Norrskedika 9:22 Norrskedika 18:2
Fastighetsanknutna rättigheter	Servitut 0382-09/72.2 (Väg för skogstransporter) Servitut 0382-09/72.1 (Väg för skogstransporter) Servitut 03-79:300-1 (Starkström)
Lägesbeskrivning	Granliden ligger ca 5 km NV om Östhammar, vid småorten Norrskedika. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 4
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 682692, Y: 6687376
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 8i NV
Naturgeografisk region	57 Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat
Ägarkategori(er)	Staten och enskild
Areal	Totalareal: 19.3 hektar, varav 19.3 hektar landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 0.9 ha Granskog 8.1 ha Barrblandskog 9.8 ha Ungskog 0.1 ha Triviallövskog 0.1 ha Övrig öppen mark 0.1 ha Tallskog 0.2 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

2017-12-04

511-4419-12

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 6.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Göran Enander med naturvårdshandläggare Katarina Rydh som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Johan von Knorring, chef för miljöavdelningen Lennart Nordvarg, chef för naturvårdsenheten Kalle Mälson, länsassessor Mikaela Öster, planhandläggare Åsa Blomster och antikvarie Lennart Swanström deltagit.

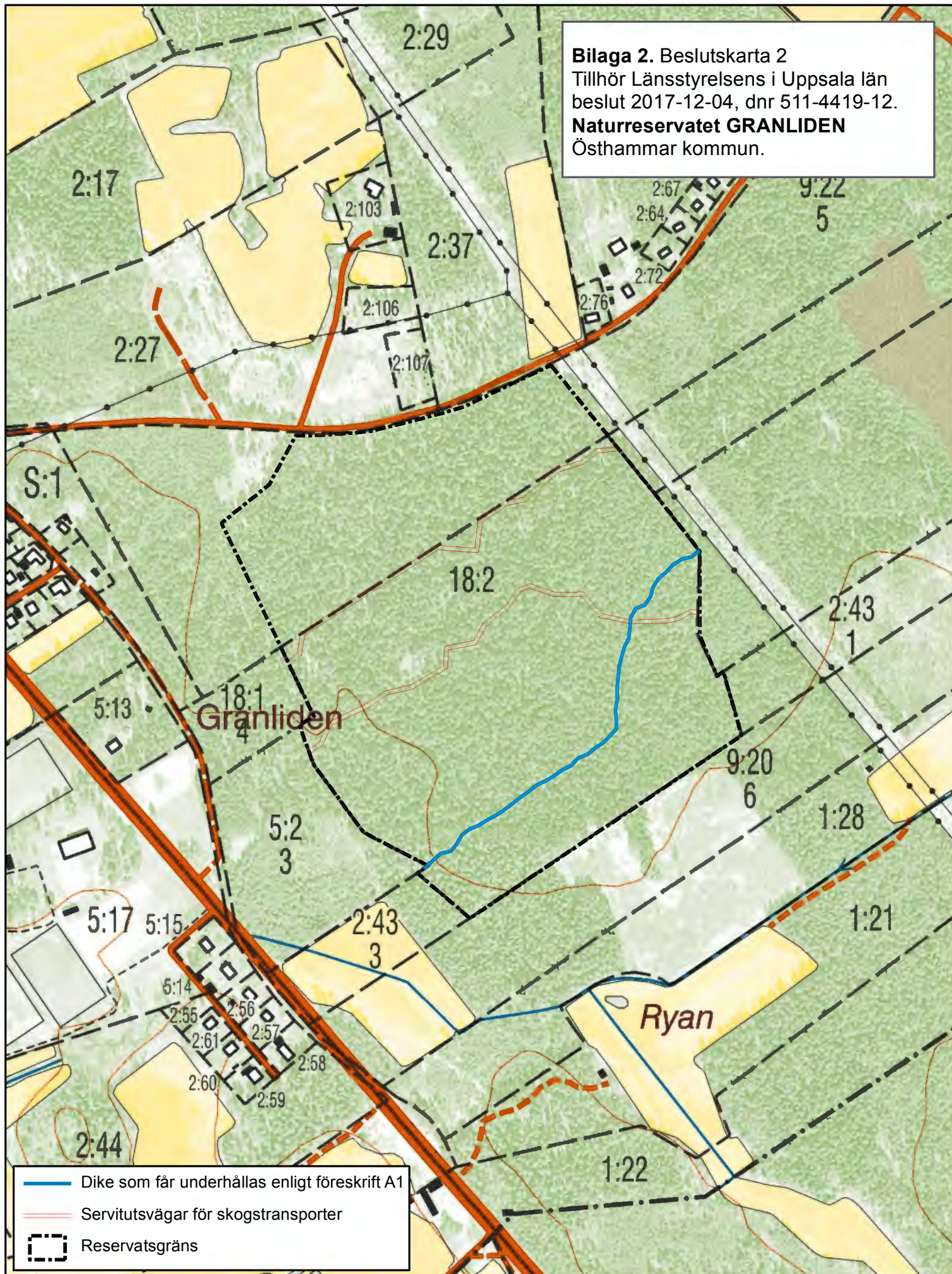
Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

BILAGOR

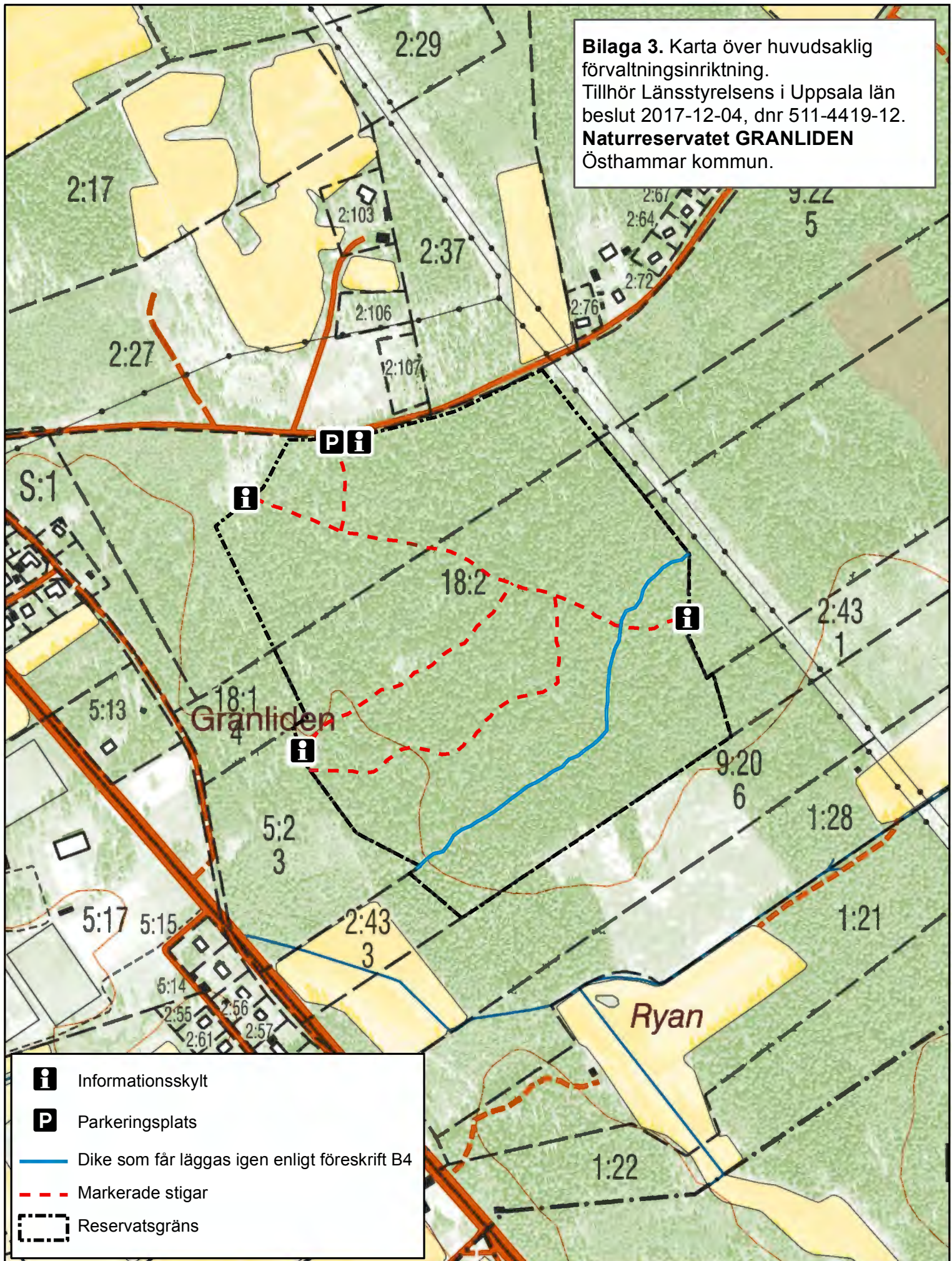
1. Beslutslista 1
2. Beslutslista 2
3. Lista över huvudsaklig förvaltningsinriktning
4. Översiktslista
5. Skötselplan med bilagor
6. Hur man överklagar

Skala 1:5 000

Bilaga 2. Beslutskarta 2
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2017-12-04, dnr 511-4419-12.
Naturreseptatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

Bilaga 3. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län beslut 2017-12-04, dnr 511-4419-12.
Naturreservatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

Bilaga 4. Översiktskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2017-12-04, dnr 511-4419-12.
Naturreservatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 1 2 3 4 5 km

Skala 1:100 000

Naturreservat

Skötselplan för naturreservatet

Granliden

Östhammar kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Allmän beskrivning.....	5
Historisk och nuvarande markanvändning.....	5
Åtgärdsprogram för hotade arter.....	6
Områdets bevarandevärden.....	6
Biologiska värden.....	6
Kulturhistoriska värden.....	9
Värden för friluftslivet	9
Prioriterade bevarandevärden	9
KÄLLFÖRTECKNING	10
PLANDEL	11
Övergripande skötsel	11
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder	11
Skötselområde A: Kalkbarrskog – 13,0 ha	11
Skötselområde B: Före detta sumpskog – 6,3 ha	13
Anordningar för friluftslivet.....	14
Upplysningar.....	15
Vägar, stigar och ledningar.....	15
Rensning av diken.....	15
Jakt.....	15
Stängsel och staket.....	15
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER.....	15
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	15
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER.....	16
BILAGOR.....	16

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Det preciserade syftet med naturreservatet Granliden är att bevara områdets kalkbarrskog och sumpskog med dess ekosystem och biologiska mångfald, särskilt den kalkgynnade svamp- och kärlväxtfloran.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- skogsmarken hävdas med skogsbete och/eller naturvårdsinriktade avverkningar och röjningar,
- lägga igen diken som inte avvattnar mark utanför reservatet,
- genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter och strukturer,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

BESKRIVNINGSDDEL

Naturreservatets namn	Granliden
NVR-id	2044956
Länsstyrelsens objektnr.	0382-02-167
Kommun	Östhammar
Distrikt	Börstil
Fastigheter	Norrskedika 9:22 Norrskedika 18:2
Fastighetsanknutna rättigheter	Servitut 0382-09/72.2 (Väg för skogstransporter) Servitut 0382-09/72.1 (Väg för skogstransporter) Servitut 03-79:300-1 (Starkström)
Lägesbeskrivning	Granliden ligger ca 5 km NV om Östhammar, vid småorten Norrskedika. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 4 i beslutet
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 682692, Y: 6687376
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 8i NV
Naturgeografisk region	57 Roslagens kust/skärgård
Huvudsaklig objektkategori	Sö, Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat
Ägarkategori(er)	Staten och enskild
Areal	Totalareal: 19.3 hektar, varav 19.3 hektar landareal
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 0.9 ha Granskog 8.1 ha Barrblandskog 9.8 ha Ungskog 0.1 ha Triviallövskog 0.1 ha Övrig öppen mark 0.1 ha Tallskog 0.2 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Allmän beskrivning

Naturreseptatet ligger vid småorten Norrskedika, 5 km NV Östhammar. Marken i området är kalkrik och ett ytligt, rörligt markvatten ger goda förutsättningar för en kalkgynnad flora av kärlväxter och marksvampar. Barrträden dominerar trädskiktet och reservatet är en god representant för kalkbarrskog med sina karaktäristiska arter.

Norra delen av reservatet utgörs av en kalkbarrskog som domineras av gran med tallöverståndare. Skogen är gles, luckig och flerskiktad. Det finns flera grova granar och tallar, men förnygringen av tall är mycket dålig eller obefintlig.

Områdets naturvärden är främst knutna till den rika marksvampfloran. Exempel på arter är raggtaggsvamp, koppartaggsvamp, violgubbe, duvspindling, flattoppad klubbsvamp och Denises spindling. Fältskiktet är mycket örtrikt med arter som blåsippa, skogsknipprot, brudborste, tibast, vårärt, nästrot, ormbär och sårläka.

Död ved i form av lågor och torrakor förekommer endast sparsamt. Vindfällerna och enstaka torrträd har tidigare tagits ut till ved och timmer.

Södra delen av reservatet utgörs av en grandominerad före detta sumpskog som avvattnas av ett stort dike som går genom området. Skogen är relativt tät och högstammig med ett ymnigt mosstäck i bottenskiktet.

Historisk och nuvarande markanvändning

På en karta från 1640 (Geometrisk jordebokskarta) kan man se att Granliden ligger inom den stora byn Norrskedikas utmark. Norrskedika bestod då av 10 gårdar. På ägodelningskarta från 1757 utgörs området av utmark, men det finns inga kommentarer om området är beväxt med skog. Samma gäller för storskifte 1805. På denna finns det markerat intag (hage, åker, äng) öster och söder om Granliden.

I mitten av 1800-talet, och vid tiden för Laga skiftet, är området markerat som utmark/skog. Antalet hästar och nötkreatur i byn år 1850 kan utifrån kartmaterialet beräknas till 90 hästar och 195 nötkreatur. Det stora antalet djur som man haft i byn har sannolikt satt sin prägel på de omgivande skogs/utmarkerna inklusive Granliden. Troligen har djuren gått på skogen in på 1900-talet.

På häradscharta från 1901-1906 är området markerat som barrskog.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Kalkbarrskogar med tall och gran ingår i åtgärdsprogrammet för kalktallskogar. Koppartaggsvamp ingår i åtgärdsprogrammet för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar. Violgubbe som förekommer rikligt i området har ett eget åtgärdsprogram.

Delar av Granliden har klassats som klass 1 enligt kriterier i åtgärdsprogrammet för violgubbe. Det innebär att det är en av de finaste lokalerna i landet.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna.

Naturvärdena i Granliden är främst knutna till kalkbarrskogen i områdets norra del (skötselområde A). Den kalkrika moränen och en lång skogskontinuitet i kombination med ett ytligt och rörligt markvatten ger goda förutsättningar för en kalkgynnad flora av marksvampar och kärlväxter. Skogen är påverkad av tidigare skogsbete och har en flerskiktad och luckig struktur med ett örtrikt fältskikt. Totalt är 15 rödlistade arter och ytterligare 28 signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom reservatet. Kalkbarrskog är en ansvarsnaturtyp för Uppsala län.

Flera rödlistade kalkgynnade mykorrhizasvampar har påträffats i reservatet. Många av dessa svampar bildar mykorrhiza med gran och/eller tall och trivs i låg markvegetation till exempel gles mossvegetation med inslag av lågörter. Några exempel på naturvårdsintressanta spindelskivlingar är duvspindling, denises spindling, äggspsindling, odörspindling och granrotpindling. I området finns korallfingersvamparna gyllenfingersvamp, lilafotad fingersvamp och gultoppig fingersvamp. Naturvårdsintressanta taggsvampar är raggtaggsvamp och orange taggsvamp. Koppartaggsvamp är en ovanlig fjälltaggsvamp som bildar mykorrhiza med gran och trivs i skuggiga, ört- och kalkrika äldre barrskogar. Violgubbe är en vackert lilafärgad marksvamp som bildar mykorrhiza med gran. Den förekommer rikligt i reservatet och är en karaktäristisk art i kalkbarrskogar. Flattoppad klubbsvamp är en annan naturvårdsintressant art som förekommer i Granliden.

Skogen har en kalkgynnad kärlväxtflora. Flera orkidéarter finns till exempel skogsknipprot, knärot, nästrot, grönkulla och tvåblad. Andra kärlväxter som förekommer rikligt är vårärt, sårläka, brudborste och ormbär.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald.

Kärlväxter

<i>Cirsium helenoides</i>	brudborste			
<i>Coeloglossum viride</i>	grönkulla		s	§
<i>Crepis paludosa</i>	kärrfibbla		s	
<i>Daphne mezereum</i>	tibast		s	
<i>Epipactis helleborine</i>	skogsknipprot		s	§
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT	s	§
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa		s	§
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt		s	
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot		s	§
<i>Neottia ovata</i>	tvåblad		s	§
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär		s	
<i>Sanicula europaea</i>	sårläka		s	
<i>Viola mirabilis</i>	underviol		s	

Mossor

<i>Nowellia curvifolia</i>	långfliksmossa		s	

Svampar

<i>Cantharellus lutescens</i>	rödgul trumpetssvamp		s	
<i>Clavariadelphus truncatus</i>	flattoppad klubbssvamp	NT	s	
<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe	VU	s	P,C
<i>Cortinarius caesiocanescens</i>	duvspindling	VU	s	C
<i>Cortinarius dionysae</i>	denises spindling	NT	s	C
<i>Cortinarius fraudulosus</i>	granrotspindling	VU		
<i>Cortinarius glaucopus</i>	strimspindling		s	
<i>Cortinarius meinhardii</i>	äggspindling	NT	s	C
<i>Cortinarius mussivus s.lat</i>	odörspindling	VU	s	C
<i>Cortinarius odorifer</i>	anisspindling		s	
<i>Cortinarius percomis</i>	kryddspindling		s	
<i>Cortinarius venetus</i>	olivspindelskivling		s	
<i>Hydnellum ferrugineum</i>	dropptaggssvamp		s	

<i>Limacella glioderma</i>	brun klibbskivling		s	
<i>Ramaria brunneicontusa</i>	gyllenfingersvamp	VU	s	C
<i>Ramaria flava s.lat.</i>	gul fingersvamp		s	
<i>Ramaria pallida</i>	blek fingersvamp	NT		
<i>Ramaria testaceoflava</i>	gultoppig fingersvamp	NT	s	
<i>Hydnellum aurantiacum</i>	orange taggsvamp	NT	s	
<i>Hydnellum conrescens</i>	zontaggsvamp		s	
<i>Hydnellum mirabile</i>	raggtaggsvamp	EN	s	C
<i>Hydnellum peckii</i>	skarp dropptaggsvamp		s	
<i>Hygrophorus erubescens</i>	besk vaxskivling		s	
<i>Inocybe bongardii</i>	dofttråding		s	
<i>Lactarius scrobiculatus</i>	svavelrisk		s	
<i>Ramaria fennica</i>	lilafotad fingersvamp	EN	s	C
<i>Ramaria gracilis</i>	anisfingersvamp		s	
<i>Sarcodon imbricatus</i>	fjällig taggsvamp		s	
<i>Sarcodon lundellii</i>	koppartaggsvamp	VU	s	P, C

Lavar

<i>Lecanactis abietina</i>	gammelgranslav

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
§ = Arten är fridlyst
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart Uppsala län

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2015):

- CR = Critically endangered Akut hotad
EN = Endangered Starkt hotad
VU = Vulnerable Sårbar
NT = Near threatened Nära hotad
DD = Data deficient Kunskapsbrist

Geovetenskapliga värden

Området ligger i anslutning till Börstilsåsen, som sträcker sig i nord-sydlig riktning mellan Harg i söder och Storskäret vid Kallrigafjärden i norr. Eftersom rullstensåsen till stor del är bortbruten har området en flack topografi men sluttar lätt mot nordost. I åsen finns kalksten, en bergart som vittrar sönder relativt lätt. Kalken har transporterats hit med inlandsisen från en kalkstensplatå i Södra Bottenhavet och blandats med moränen och det svallade materialet.

Åsmaterialet släpper lätt igenom vatten och det är vanligt att det rinner ut grundvatten längs åssidorna. Tack vare att markvattnet är rörligt i delar av området frisätts kalken som finns i de lösa jordarterna kontinuerligt. Det ger i sin tur en rik kärlväxt- och svampflora.

Kulturhistoriska värden

Det finns inga registrerade fornlämningar i reservatet.

Värden för friluftslivet

Området är lättillgängligt eftersom det ligger alldeles i utkanten av småorten Norrskedika. Reservatet gränsar i norr till den enskilda vägen mot Norrskedika gruvor. Granliden är ett populärt område för skogspromenader och flera stigar genomkorsar området i olika riktningar. Vissa av stigarna nyttjas även av mountainbikeåkare.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp: kalkbarrskog
Strukturer: flerskiktat luckigt trädskikt, örtrikt fältskikt, gamla barrträd och död ved

Växt-, svamp- och djursamhällen:

kalkgynnade mykorrhizasvampar och kärlväxter

Arter:

Cortinarius caesiocanescens duvspindling

Cortinarius fraudulosus granrotpindling

Cortinarius mussivus s.lat odörspindling

Gomphus clavatus violgubbe

Hydnellum mirabile raggtaggsvamp

Ramaria brunneicontusa gyllenfingersvamp

Ramaria fennica lilafotad fingersvamp

Sarcodon lundellii koppartaggsvamp

Friluftsliv: naturupplevelse

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv. Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr. 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1994: Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län. Meddelandeserien 1994 nr. 13.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Möller H. 1993: Beskrivning till jordartskartan Uppsala NV serie Ae113. Sveriges Geologiska Undersökning.
- Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.
- Nitare, J. (red.) 2005. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Opublicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.
- Skogsstyrelsen Mälardalen. Nyckelbiotopsinventering.

Digitala källor

- ArtDatabanken, Artfakta. <http://www.artdatabanken.se/vaara-tjaenster/artfakta/>.
- Riksantikvarieämbetet. 2011. Fornlämningsregister, tillgängligt på <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>.

Kartmaterial

- Lantmäteriets digitala häradsekonomiska karta. Österhammar J112-92-10, Kartlagd 1901-06.
- Lantmäteriets digitala häradsekonomiska karta. Öregrund J112-92-5, Kartlagd 1901-06.
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Norrskedika J133-12I7h55, Kartlagd 1953.
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Norrskedika J133-12I7h79
- Geometrisk jordebok 1640
- Generalstabskartan, Östhammar J243-92-1, kartlagd 1880

PLANDEL

Övergripande skötsel

Skötseln av kalkbarrskogen ska leda till bevarande av skogens luckiga och flerskiktade karaktär och örtrika fältskikt av lågörtstyp. Området ska vara en lämplig biotop för kalkberoende mykorrhizasvampar och kärlväxtflora.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i två skötselområden. För avgränsning av områdena A-B, se skötselområdeskarta, bilaga 5.1.

Skötselområde A: Kalkbarrskog – 13,0 ha

Beskrivning: Kalkbarrskog som domineras av gran med tallöverståndare. Skogen är gles, luckig och flerskiktad. Det finns flera riktigt grova tallar, men föryngringen av tall är mycket dålig eller obefintlig. Det är istället gran som växer upp under tallarna. Det finns också enstaka lövträd i trädskiktet, framför allt i norra delen nära vägen mot Norrskedika gruvor. Där växer björk och rönn samt några unga ekar och lönnar. Det finns gott om enbuskar och i fältskiktet växer örter som tyder på att skogen har varit betydligt mer öppen tidigare.

Det finns endast sparsamt med död ved.

I buskskiktet finns förutom en även skogstry, måbär, tibast och enstaka hasselbuskar (ej i bukettform). Bottenskiktet domineras av ett glest mosstäck och fältskiktet är rikt på örter som blåbär, smultron, ängsvädd, linnea, blåsippa, ekorrbär, ormbär, gullris, liljekonvalj och piprör.

Skötselområdet har en mycket rik flora av rödlistade kalkgynnade mykorrhizasvampar och kärlväxter, till exempel orkidéer.

Gränsen mot skötselområde B är ungefärlig. Vid restaureringar bör man ta hänsyn till var de kalkgynnade marksvampar och kärlväxter som man vill gynna har sina växtplatser snarare än den exakta skötselområdesgränsen på kartan.

2017-12-04

511-4419-12

Bevarandemål: Kalkbarrskog med en luckig och flerskiktad struktur och örtrikt fältskikt av lågörtstyp. Arealen näringsrik granskog (9050) är minst 13,0 ha. Kalkgynnade kärlväxter och mykorrhizasvampar förekommer rikligt.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Sätt upp stängsel om möjlighet för skogsbete finns.

Restaurering: Det är önskvärt att ett extensivt skogsbete införs. Om så sker kan försiktiga, successiva plockhuggningar göras i syfte att förstärka den luckiga och flerskiktade strukturen. Det är en fördel om djuren kan beta något eller några år innan plockhuggningar utförs för att man ska kunna bedöma om huggningar är nödvändiga och att man i huggningarna kan utgå från de gläntor som betesdjuren själva väljer. Värdekärnor såsom grova tallar eller granar som kan hysa insekter som är beroende av solbelyst ved ska också gynnas vid plockhuggningarna. Dungar med tätare granar, där marken täcks av en barmatta, kan sparas eftersom många marksvampar trivs på sådana växtplatser.

Om det inte går att få hävd i området bör man inte öppna luckor eftersom solljuset gynnar höga gräs som utan bete konkurrerar ut svampar och örter. Skogen lämnas då istället att utvecklas fritt med undantag för punktvisa plockhuggningar och/eller försiktig röjning. Vid behov kan man till exempel frihugga grova tallar som gynnas av att stå solbelyst och röja bort unga lövträd för att efterlikna betets effekter.

Mitt i området finns en större glänta med kraftiga uppslag av högväxta gräs och örnbräken. Det finns några stora tallar och unggranar i gläntan. Bete skulle vara gynnsamt för att hålla nere gräset. Om bete inte går att ordna bör man släppa upp granarna i gläntan men se till att tallarna hålls friställda och solbelysta. Eventuellt kan man få tallföryngring i gläntan.

Kalkbarrskogens svampar gynnas av störning som ger tunna och lågväxta vegetationsmattor och delvis blottad mineraljord. Om framtida uppföljning visar att marksvampfloran minskar kan det bli aktuellt med småskalig, fläckvis markstörning till exempel genom att kratta, bränna eller skrapa i markytan.

Löpande: Extensivt skogsbete. Återkommande plockhuggning, röjning och markstörning enligt sköselförslag ovan.

Skötselområde B: Före detta sumpskog – 6,3 ha

Beskrivning: Grandominerad före detta sumpskog med enstaka tallar. Skötselområdet avvattnas av ett stort dike som går genom området. Skogen är tät och högstammig och saknar den luckiga, flerskiktade struktur som finns i skötselområde A. Enstaka björkar förekommer och i buskskiktet finns hasselbuskar (ej i bukettform). Bottenskiktet domineras av mossor. I hela området växer stora bestånd av skavfräken. Det finns gott om brudborste och en del orkidéer, till exempel skogsknipprot. I skötselområdets östra del blir marken fuktigare och träden växer på socklar.

Bevarandemål: Barrblandskog med sumpskogskaraktär. Fältskiktet är örtrikt. Naturliga processer leder till att död ved förekommer i olika grovlek och nedbrytningsgrad. Arealen näringsrik granskog (9050) är minst 6,3 ha.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Sätt upp stängsel om möjlighet för skogsbete finns.

Restaurering:

Frihuggning av enstaka riktigt grova tallar. Tallar som står i bryn och har möjlighet att förbli solbelysta prioriteras.

Vid behov kan mindre plockhuggningar göras om det behövs för att gynna kalkgynnade mykorrhizasvampar och kärlväxter.

Möjligheten och effekterna av att anlägga dämmen, lägga igen diket eller höja dikesbotten bör utredas. Sådana åtgärder får inte påverka mark utanför reservatet.

Eventuellt småskalig, fläckvis markstörning, se även skötselområde A.

Löpande: Området kan betas i samma fälla som skötselområde A.

Anordningar för friluftslivet

Se bilaga 5.2 för friluftsanordningarnas läge.

Beskrivning: Flera omarkerade stigar finns inom reservatet.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Områdets friluftsanordningar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Røj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Røj och markera befintliga stigar enligt karta, bilaga 5.2. Några vindfällen måste tas bort.
- Sätt upp informationsskyltar vid parkeringsplatsen, samt där de markerade stigarna går in i området.
- Anlägg parkeringsplats för 2–3 bilar. En grusad yta på ca 6x10 meter bör rymmas inom reservatet, enstaka träd måste tas bort. En trumma behövs i vägdiket. Sätt upp P-skylt.
- Røj och markera en ny stig från parkeringen enligt karta, bilaga 5.2

Löpande:

- Städad och välhållen parkering.
- Underhåll av stigar.
- Røjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skyltar vid behov.

Upplysningar

Vägar, stigar och ledningar

Befintliga servitutsvägar enligt bifogad karta, bilaga 2 i beslutet, får hållas farbara för skogstransporter genom röjning och avverkning av enstaka träd. Tillstånd från Länsstyrelsen krävs innan åtgärder påbörjas. Den norra servitutsvägen går genom en del av kalkbarrskogen som är mycket artrik och åtgärder där bör göras med stor hänsyn till mykorrhizasvamparnas växtplatser. I övrigt finns inga vägar inom reservatet. Vägen mot Norrskedika gruvor ligger utanför reservatet. Längsmed vägen och reservatsgränsen finns en mindre ledning. Ledningen får underhållas. Öster om reservatet finns en kraftledning med tillhörande ledningsgata. Inom sidoområde tillhörande ledningsgator får träd avverkas om det behövs av säkerhetsskäl. För sådana åtgärder krävs först tillstånd från Länsstyrelsen.

Rensning av diken

Diket i reservatets södra del (markerat på karta, bilaga 2) får underhållas om det behövs för att undvika försumpning eller skada på omgivande mark. Effekterna av att anlägga dämmen, lägga igen diket eller höja dikesbotten bör utredas. Sådana åtgärder får inte påverka mark utanför reservatet.

Jakt

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Utfodring av vilt eller uppsättning av saltsten är inte tillåtet.

Stängsel och staket

Stängsel får sättas upp i samband med bete. Stängslen ska försees med genomgångar där markerade stigar går genom betesområdet.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Granliden som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

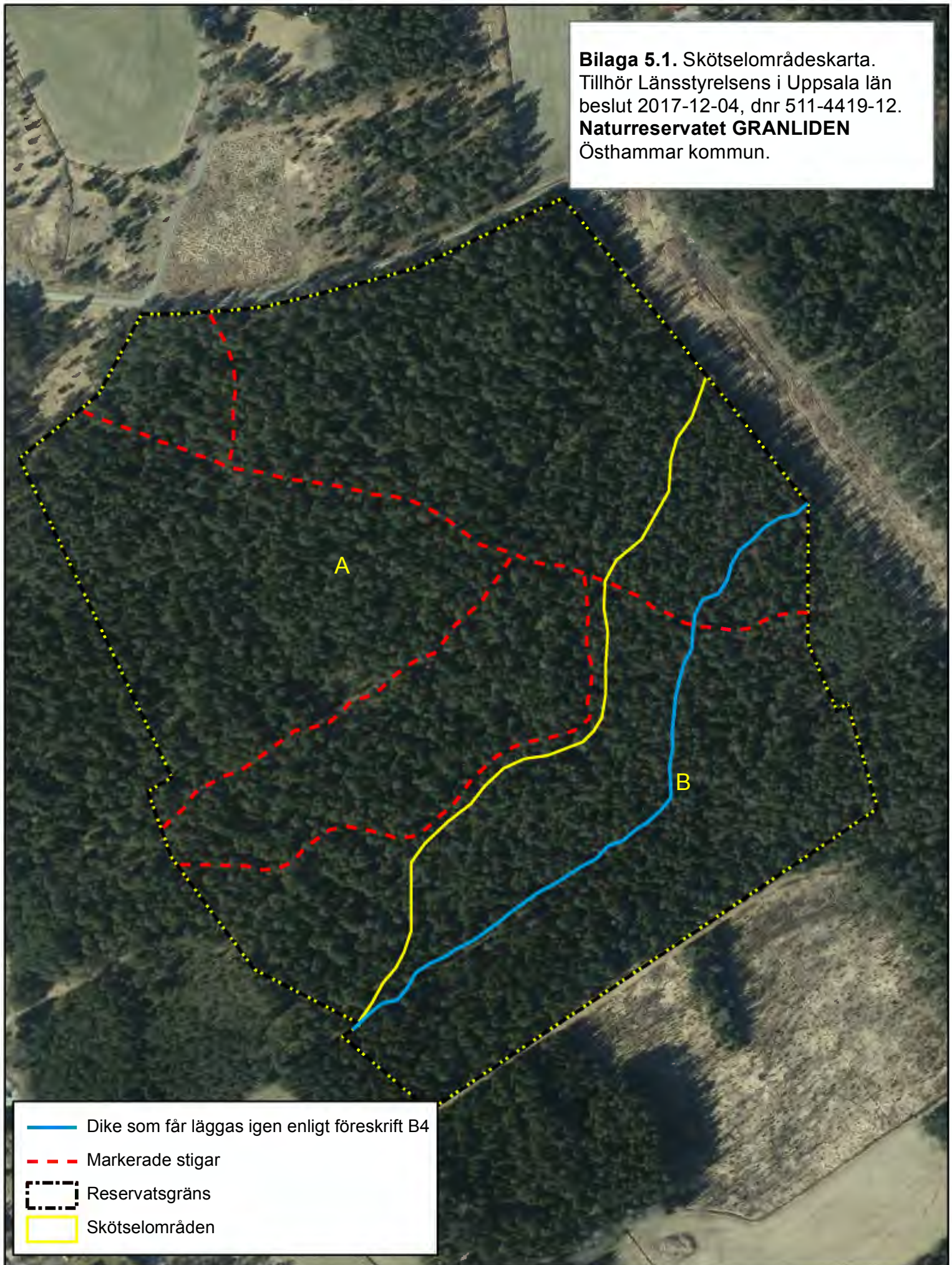
Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Friställa grova tallar	1	Initialt, därefter vid behov	A, B	Skötselanslag
Extensivt skogsbete och stängsling	1		A, B	Skötselanslag
Plockhuggningar om skogsbete införs	1	Initialt, därefter vid behov	A	Skötselanslag
Punktvis plockhuggning och röjning om skogsbete inte går att ordna	2	Initialt, därefter vid behov	A	Skötselanslag
Punktvis plockhuggning för att gynna arter	3	Vid behov	B	Skötselanslag
Markstörning	3	Vid behov	A, B	Skötselanslag
Igenläggning av dike efter utredning	3		B	Skötselanslag
Gränsmarkering	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Röj och markera stigar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Sätt upp informationsskyltar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna parkeringsplats, sätt upp P-skylt	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna en ny stig från parkeringsplatsen	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av parkering, gräns, informationsskyltar och stigar	1	Löpande	Friluftsliv	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

BILAGOR

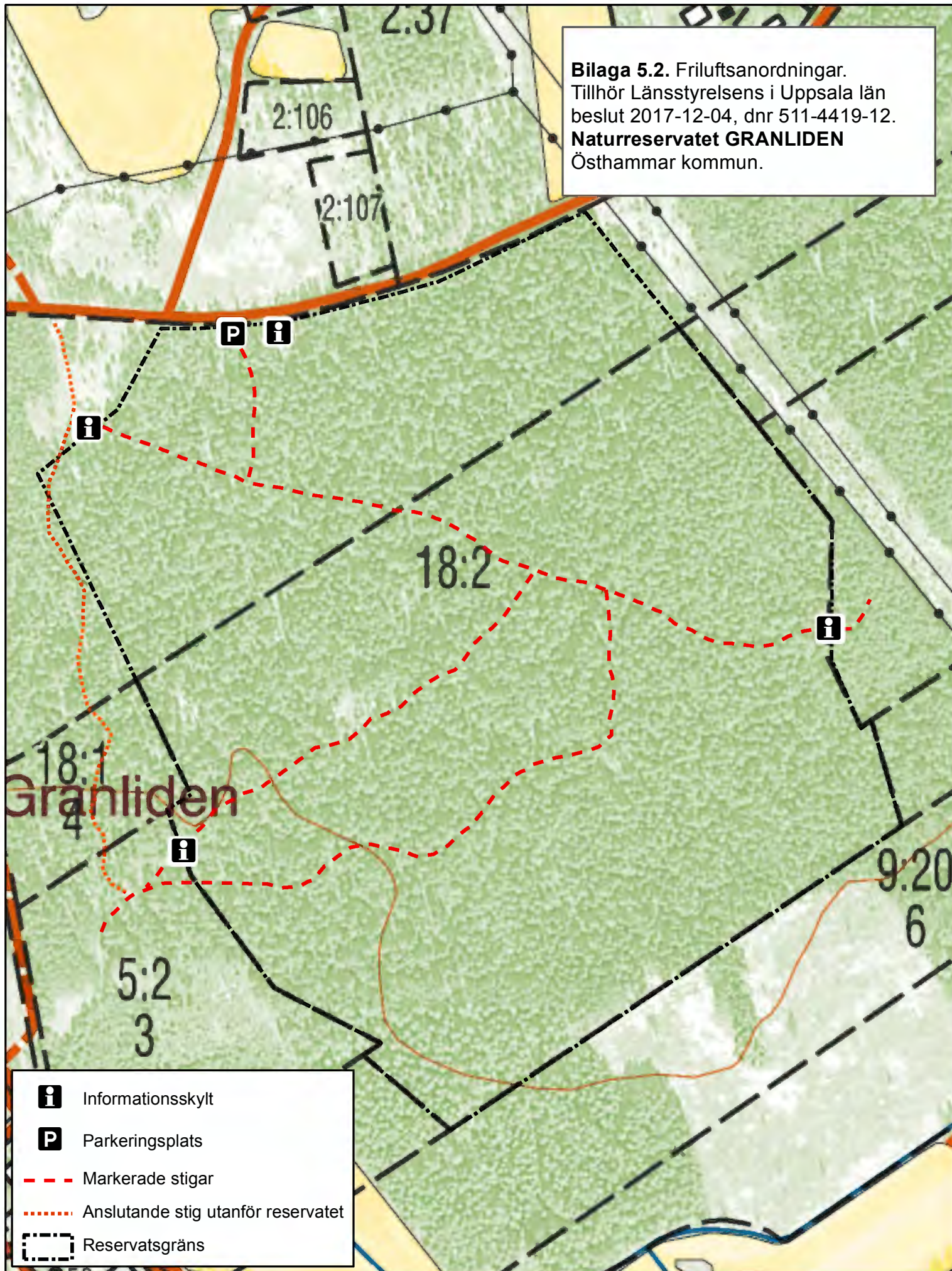
5.1. Skötselområdeskarta

5.2. Karta över friluftsanordningar

Bilaga 5.1. Skötselområdeskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2017-12-04, dnr 511-4419-12.
Naturreseptatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

Bilaga 5.2. Friluftsanordningar.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2017-12-04, dnr 511-4419-12.
Naturreseptatet GRANLIDEN
Östhammar kommun.

Bilaga 6

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Regeringen. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Uppsala län, 751 86 Uppsala. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till uppsala@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet senast tillkännagavs**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-22 33 000. **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**